

Wyrok z dnia 6 maja 2004 r.

II UK 344/03

Praca na stanowiskach wymienionych w wykazie C załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), uprawnia jedynie do wzrostu emerytury, a nie stanowi przesłanki nabycia prawa do emerytury określonej w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Beata Gudowska, Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 maja 2004 r. sprawy z wniosku Ewarysta W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 lipca 2003 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 29 lipca 2003 r. [...] Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację wnioskodawcy Ewarysta W. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie, w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O., o wcześniejszą emeryturę, po ustaleniu że nie udowodnił on wymaganych 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Kasację od tego wyroku wniósł wnioskodawca i zarzucając: naruszenie prawa materialnego, a w szczególności pkt. 3 Działu III wykazu C oraz pkt. 1 Działu X wykazu A Załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez ich niezastosowanie i błędną interpretację, oraz naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1, art. 382, 385 oraz 386 § 4 k.p.c., wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie po uchyleniu również wyroku tego Sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja w niniejszej sprawie oparta została na obu podstawach określonych w art. 393¹ k.p.c., biorąc zaś pod uwagę zasady procedowania kasacyjnego przede wszystkim oceny wymaga trafność zarzutu naruszenia przepisów postępowania w sposób mający wpływ na treść orzeczenia. Podstawowym zarzutem w tym zakresie jest zarzut naruszenia przez Sąd zasady swobodnej oceny dowodów. W orzecznictwie utrwalił się pogląd, że zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, a co za tym idzie, korzystnej dla niego oceny materiału dowodowego. Wnoszący skargę kasacyjną mógłby wykazywać jedynie, że Sąd drugiej instancji naruszył ustanowione w art. 233 § 1 k.p.c. zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów, a naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. W świetle sformułowanego przez wnioskodawcę zarzutu, naruszenia tego przepisu nie sposób przyjąć. Granice swobodnej oceny dowodów wyznaczają w szczególności: obowiązek wyprowadzenia przez sąd z zebranego materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych (zgodnych z zasadami logicznego rozumowania), ramy proceduralne (ocena dowodów musi respektować pewne warunki określone przez prawo procesowe, w szczególności art. 227 - 234 k.p.c.), wreszcie poziom świadomości prawnej sędziego oraz dominujące poglądy na sądowe stosowanie prawa. Swobodna ocena dowodów dokonywana jest przez pryzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych, ale powinna także uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, doko-

nuje wyboru określonych środków dowodowych i - wając ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok SN z 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000 nr 17, poz. 655). Ustalenia Sądu Apelacyjnego (w pełni akceptujące stanowisko Sądu pierwszej instancji), według których wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach, znajdują oparcie w należycie ocenionym i przeprowadzonym postępowaniu dowodowym, tym samym więc nie można uznać trafności zarzutu naruszenia powołanego wyżej art. 233 § 1 k.p.c. Nie-trafny jest także zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. Zasadą postępowania apelacyjnego, wyrażoną w tym przepisie, jest kontynuacja i uzupełnienie postępowania dowodowego oraz ustaleń dokonanych przed sądem pierwszej instancji. Reguła ta nie może być jednak rozumiana jako zobowiązująca ten sąd do prowadzenia postępowania dowodowego w każdym przypadku. Jest ona ograniczona w przypadku, gdy sąd odwoławczy uzna ustalenia sądu pierwszej instancji za prawidłowe i wystarczające.

W sytuacji gdy zarzuty naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów postępowania nie zostały uznane za uzasadnione, Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi będącymi podstawą wydania zaskarżonego wyroku. W tych warunkach nie można podzielić zarzutu naruszenia przez Sąd drugiej instancji powołanych w kasacji przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie (niezależnie od tego, że zarzut ten został niewłaściwie przedstawiony, skoro skarżący upatruje go w naruszeniu załącznika do rozporządzenia, gdy tymczasem załącznik ten stanowi w istocie jedynie wykaz prac wykonywanych w szczególnych warunkach, zaś określone skutki prawne wykonywania takich prac wynikają z ustawy i utrzymanych jej przepisami w mocy przepisów rozporządzenia Rady Ministrów). Istotą sporu w przedmiotowej sprawie było ustalenie uprawnień wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury w oparciu o przepis art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie opublikowanej jako jednolity tekst: w Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353). Przepis ten stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 wskazanej ustawy. Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Kwestie powyższe reguluje zaś rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku

emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, które w § 1 pkt 2 stanowi, iż właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Przepis § 4 stanowi w ust.1, że prawo do emerytury nabywa pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zatem jedynie zatrudnienie w wymiarze co najmniej 15 lat na stanowiskach ściśle ustalonych przez wymienione wyżej organy (wykonywanie pracy w szczególnych warunkach), przy równoczesnym osiągnięciu wieku emerytalnego: 60 lat dla mężczyzn, uzasadniają przyznanie prawa do emerytury określonej w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Najwyższy podziela ustalenia Sądu Apelacyjnego, iż - stosownie do wymienionych wyżej przepisów - wykonywana przez uprawnionych praca (jej rodzaj) powinna być wymieniona w wykazie A załącznika, bowiem tylko taka praca uprawnia do wcześniejszej emerytury. Natomiast praca na stanowiskach wymienionych w wykazie C, uprawniała jedynie do wzrostu emerytury, nie stanowiąc przesłanki do jej wcześniejszego przyznania. Stanowiska majstra, mistrza i brygadzi-
sty zawarte były w dziale III pkt 3 wspomnianego wykazu C, przy czym trzeba zauważyć, że wykaz ten został skreślony przez § 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia z dnia 21 maja 1996 r. (Dz.U. Nr 63, poz. 292) zmieniającego z dniem 7 czerwca 1996 r. rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r. W tej sytuacji zarzut naruszenia prawa materialnego - pkt. 3 Działu III wykazu C Załącznika - jest chybiony. Na podstawie delegacji zawartej w rozporządzeniu zostały wydane zarządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej precyzujące zatrudnienie w szczególnych warunkach i szczególony wykaz stanowisk - zarządzenie Nr 55 z dnia 14 lipca 1983 r. (Dz. Urzędowy Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Nr 3, poz. 7) oraz zarządzenia Nr 16 z dnia 31 marca 1988 r. (Dz.Urz. Nr 2, poz. 4). Nie są tam wymienione stanowiska majstra, a za prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych uznane zostały typowe stanowiska robotnicze, między innymi kopacz, robotnik. W świetle powyższego nie można zgodzić się z argumentami odwołującego, iż jego praca na stanowisku maj-

stra była pracą w szczególnych warunkach i ten okres zatrudnienia daje mu prawo do wcześniejszej emerytury. Wnioskodawca w toku postępowaniu tak przed organem rentowym jak i przed Sądami obu instancji nie kwestionował faktu, iż zakres obowiązków majstra dotyczył głównie spraw nadzoru pracy pracowników fizycznych. Także świadectwo zakładu pracy oraz akta osobowe potwierdzają, że stanowisko zajmowane przez wnioskodawcę i charakter wykonywanej przez niego pracy nie mieściły się w rodzajach prac określonych rozporządzeniem z 1983 r., zatem brak przesłanek do przyznania wcześniejszej emerytury.

Z tych wszystkich względów, uznając trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego, należało oddalić kasację po myśli art. 393¹² k.p.c.

=====